

Can We Reconcile the Song at the Sea with the Book of Mishlei?

Source 1: The Song at the Sea – Shemot Ch. 15

- א** אז ישיר-משה ובני ישראל את-השירה הזאת, ליהוה, ויאמרו, {ר} לאמר: {ס} אשירה ליהוה כי-גאה גאה, {ס} סוס {ר} ורכבו רמה בים. {ס}
- 1** Then sang Moses and the children of Israel this song unto the LORD, and spoke, saying: I will sing unto the LORD, for He is highly exalted; the horse and his rider hath He thrown into the sea.
- ב** עזי וזמרת יה, ויהי-לי {ר} לישועה; {ס} זה אלי ואנוהו, {ס} אלהי {ר} אבי וארממנהו. {ס}
- 2** The LORD is my strength and song, and He is become my salvation; this is my God, and I will glorify Him; my father's God, and I will exalt Him.
- ג** יהוה, איש מלחמה; יהוה, {ר} שמו. {ס}
- 3** The LORD is a man of war, The LORD is His name.
- ד** מרכבת פרעה וחילו, נרה בים; {ס} ומבחר {ר} שלשיו, טבעו בים-סוף. {ס}
- 4** Pharaoh's chariots and his host hath He cast into the sea, and his chosen captains are sunk in the Red Sea.
- ה** תהמת, יכסומו; ירדו במצולת, כמו- {ר} אבן. {ס}
- 5** The deeps cover them--they went down into the depths like a stone.
- ו** ימינך יהוה, נאדרי בפח; {ס} ימינך {ר} יהוה, תרעץ אויב. {ס}
- 6** Thy right hand, O LORD, glorious in power, Thy right hand, O LORD, dasheth in pieces the enemy.

Source 2: Proverbs/Mishlei Ch. 11

בְּטוֹב צְדִיקִים תִּעְלֶץ קִרְיָהּ וּבְאַבְדֹּרְשָׁעִים רָגָהּ:

When the righteous prosper the city exults; When the wicked perish there are shouts of joy.

Source 3: Metzudat David

רָגָהּ. כִּי בְעוֹדָם בְּחַיֵּיהֶם הִרְעוּ לְבָרִיּוֹת:
Joy. Because while they are still alive they harmed people

Source 4: Sanhedrin 39b

Accordingly, the verse: “When the wicked perish, there is song,” alludes to this episode: **When Ahab ben Omri perished, there was song.**

The Gemara asks: **But is the Holy One, Blessed be He, gladdened by the downfall of the wicked? Isn't it written** in the verse describing the victory of the Jewish people in battle: “He appointed them that should sing unto the Lord, and praise in the beauty of holiness, **as they went out before the army, and say: Give thanks to the Lord, for His mercy endures forever**” (II Chronicles 20:21). **And Rabbi Yonatan says: For what reason is it not stated in this praise:** “Give thanks to the Lord **for He is good, for His mercy endures forever,**” as is stated elsewhere, e.g., Psalms 118:1? This is **because the Holy One, Blessed be He, is not gladdened by the downfall of the wicked.**

The Gemara comments: **As Rabbi Shmuel bar Nahman says that Rabbi Yonatan says: What is the meaning of that which is written** in the passage describing the splitting of the Red Sea: “**And the one came not near the other all the night**” (Exodus 14:20)? **At that time the ministering angels desired to recite a song before the Holy One, Blessed be He. The Holy One, Blessed be He, said to them: My handiwork, i.e., the Egyptians, are drowning in the sea, and you are reciting a song before Me?** Apparently, God is not gladdened by the downfall of the wicked.

Rabbi Yosei bar Hanina says: He, i.e., God, does not rejoice in their downfall, **but He does cause others to feel joy.**

לפיכך כל אחד ואחד כו'. ויעבר
הרנה במחנה - אמר רבי אחא
בר חנינא: באבד רשעים רנה -
באבוד אחאב בן עמרי רנה. ומי
חדי קודשא בריך הוא במפלתן
של רשעים? הכתיב בצאת לפני
החלוץ ואמרים הודו לה' כי
לעולם חסדו, ואמר רבי יונתן:
מפני מה לא נאמר בהודאה זו
כי טוב - לפי שאין הקדוש ברוך
הוא שמח במפלתן של רשעים,
דאמר רבי שמואל בר נחמן
אמר רבי יונתן: מאי דכתיב
ולא קרב זה אל זה כל הלילה,
באותה שעה בקשו מלאכי
השרת לומר שירה לפני הקדוש
ברוך הוא, אמר להן הקדוש
ברוך הוא: מעשה ידי טובעין
בים ואתם אומרים שירה לפני?
- אמר רבי יוסי בר חנינא: הוא
אינו שש אבל אחרים משיש.
דיקא נמי, דכתיב ישיש ולא
כתיב ישוש שמע מינה

Source 5: Commentary of Maharsha on Gemara Sanhedrin

Does the Holy One Blessed be He in fact rejoice? “Joy” before Hashem is to be understood as *ratzon*, desire. verse has already stated, “I do not desire the death of the wicked, but for him to repent from his way and live.” (A reference to Sefer Yechezkel 18:23: **הֲחָפֵץ אֶחְפֹּץ מוֹת רָשָׁע**: **Is it my desire that a wicked person shall die?—says the Lord GOD. It is rather that he shall turn back from his ways and live.**) This is what is meant by the reference that “it was good” was not mentioned regarding the fall of the wicked. ... It could be that the midrash in the Talmud is based on the verse “and they called to one another and said” regarding what the ministering angels say

ומי חדי קב"ה כו'. הוא
מבואר שהשמחה לפניו
הוא החפץ והרצון וכבר
אמר הכתוב כי לא אחפוך
במות הרשע כי אם בשובו
מדרכו וחיה וז"ש שלא
נאמר כי טוב במפלתן של
רשעים דכי טוב נאמר על
הקיום והרצון לפניו כמו
שפירשו המפרשים בהנהו
כי טוב דכתיבי במעשה
בראשית ואמר מ"ד ולא
קרב זה אל זה וגוי בקשו

each day. The word “call” refers to an encounter with one another – when they said a shira, a reference to Sefer Yeshaya 6:2-3

שְׂרָפִים עֹמְדִים | מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד בְּשָׂתַיִם | יִכְסֶה פָּנָיו וּבְשָׂתַיִם יִכְסֶה רַגְלָיו וּבְשָׂתַיִם יְעוֹפֵף:

Seraphs stood in attendance on Him. Each of them had six wings: with two he covered his face, with two he covered his legs, and with two he would fly.

וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קְדוֹשׁ | קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת מְלֵא כְּלֵי־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

And one would call to the other, “Holy, holy, holy! The LORD of Hosts! His presence fills all the earth!”

מלאכי השרת לומר שירה כו' אפשר שדרש ולא קרב זה עש"ה וקרא זה אל זה ואמר דכתיב גבי שירת מלאכי השרת בכל יום ומלת וקרא מלשון פגישה ופגיעה זה לזה באומרים שירה קאמר הכא שלא קרבו אז זה לזה לומר שירה....

but now they did not approach one another to recite a song...

Source 6: Commentary of Aruch L’Ner

Does Hashem rejoice? ...Even though the Talmud had just said that there was joy in the world, and not before the Holy One Blessed be He, nevertheless, the Gemara is asking an appropriate question: Since Hashem is not joyous, so, too, people should not be joyous, but should rather cleave to the attribute of the Holy One Blessed be He; on this, the Gemara answers that only He does not rejoice, but allows others to rejoice. If so, it is the desire of the Holy One, Blessed be He that human beings rejoice in the fall of the wicked.

בגמרא ומי חדי קב"ה במפלתן של רשעים. אף דהוא לא קאמר רק שרינה הוא בעולם ולא לפני הקדוש ברוך הוא מ"מ מקשה שפיר כיון שהקב"ה אינו שמח גם לאדם אין לו לשמוח וידבק במדותיו של הקדוש ברוך הוא כמו בכ"מ וע"ז מתרץ דרק הוא לא שש אבל אחרים משיש וא"כ מרצון הקדוש ברוך הוא הוא לשמוח במפלתן של רשעים:

Source 7: Mishlei/Proverbs Ch. 24

If your enemy falls, do not exult; If he trips, let your heart not rejoice, Lest the LORD see it and be displeased, And avert His wrath from him.

בְּנִפֹל אוֹיְבֶיךָ [אֹיְבֶךָ] אַל תִּשְׂמַח וּבְכַשְׁלוֹ אֶל־יִגַּל לָבֶדֶד: פֶּן יִרְאֶה יְהוָה וְרַע בְּעֵינָיו וְהִשִּׁיב מֵעַלְיוֹ אָפוֹ:

Source 8: Mishna, Avot 4:19

שְׂמוּאֵל הַקָּטָן אוֹמֵר בְּנִפֹל אוֹיְבֶךָ אַל תִּשְׂמַח וּבְכַשְׁלוֹ אֶל יִגַּל לָבֶדֶד, פֶּן יִרְאֶה ה' וְרַע בְּעֵינָיו וְהִשִּׁיב מֵעַלְיוֹ אָפוֹ:

Shmuel Hakatan said: “If your enemy falls, do not exult; if he trips, let your heart not rejoice, lest the Lord see it and be displeased, and avert his wrath from him” (Proverbs 24:17)

Source 9: Commentary of Rabbeinu Yonah on Avot 4:19

יט שמואל הקטן אומר בנפול אויביך אל תשמח ובכשלו אל יגל לבך - ומה בא להשמיענו שמואל הקטן בזה והלא פסוק שלם הוא ושלמה אמרו אלא ר"ל שהיה רגיל שמואל לומר פסוק זה מפני שהוא דבר הצריך ובני אדם נכשלים בו כי גם בהיות האויב רשע אין לשמוח ברעתו בלתי מפני ה' לבדו רצוננו לומר כי זה הצדיק לא ישמח במפלת הרשעים אך אם כוונת שמחתו מפני שמפלתו כבוד שמים הוא לא מפני שנאתו אותו וכ"ש מי שמעשיו מקולקלין כמוהו ואם יגל לבו בהכשלו רעתו רבה.

ולמה הוא שמח והנה הוא כמוהו ועל כל זה נאמר [משלי כ"ד י"ז] בנפל אויביך אל תשמח ובהכשלו אל יגל לבך ולזה היה מתכוין שמואל לאמרו תדיר ויש שגורסין פן יראה ה' ורע בעיניו והשיב מעליו אפו. חרון אפו לא נאמר אלא מעליו אפו מלמד שמוחלין לו על כל עונותיו ועתה השמיענו שמואל חדוש גדול שר"ל כי יראה ה' שזה שמח בנפל אויבו ימחול לאויב ויקים אותו והוא עונש לשמח:

Source 10: Commentary of Malbim

(יח) פן יראה ה' ורע בעיניו, שע"י שיראה אכזריותך ומדת הנקמה שבך, ידמה מעשהו מול מעשיך, ומעשיך ירע בעיניו, עד שיהיה צדיק נגדך, וישוב אפו מעליו, עליך:

Source 11: Talmud Arachin 10a-10b

Rabbi Yoḥanan says in the name of Rabbi Shimon ben Yehotzadak: There are eighteen days a year on which the individual completes the full *hallel*: The eight days of the festival of *Sukkot*, including the Eighth Day of Assembly; and the eight days of Hanukkah; and the first festival day of Passover; and the festival day of Assembly, i.e., *Shavuot*. And in the Diaspora, where a second day is added to each Festival due to uncertainty over the precise date, there are twenty-one days: The nine days of the festival of *Sukkot*; and the eight days of Hanukkah; and the first two festival days of Passover; and the two festival days of Assembly, i.e., *Shavuot*.

The Gemara asks: What is different about the festival of *Sukkot*, that we say *hallel* every day, and what is different about Passover, that we do not say *hallel* every day, but only on the first day? The Gemara answers: The days of the festival of *Sukkot* are distinct from one another with regard to their additional offerings, as the number of bulls offered changes each day of *Sukkot* (see Numbers 29:12–38). Since each day is unique, the full *hallel* is recited on each day. By contrast, the days of Passover are not distinct from one another with

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק, שמונה עשר ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל: שמונה ימי החג, ושמונה ימי חנוכה, ויום טוב הראשון של פסח, ויום טוב (הראשון) של עצרת; ובגולה עשרים ואחד: תשעה ימי החג, ושמונה ימי חנוכה, ושני ימים טובים של פסח, ושני ימים טובים של עצרת. מאי שנא בחג דאמר"י כל יומא, ומאי שנא בפסח דלא אמרינן כל יומא? דחג

regard to their additional offerings (see Numbers 28:24), and therefore the full *hallel* is recited only on the first day, which is the first day on which the additional offerings for a Festival are sacrificed.

חלוקין בקרבנותיהן, דפסח
אין חלוקין בקרבנותיהן.

Source 12: Beit Yosef, Orach Chayim Ch. 490

BY cites Shebolei haLeket, in the name of Midrash Harnenu that the reason we do not complete the Hallel each day of Pesach is because the Egyptians died at that time, and it says in Mishlei 24:17: Do not rejoice in the fall of your enemy.

כל הימים של חול המועד ושני ימים אחרונים של י"ט קורין
ההלל ואין גומרין אותו. כך מפורש בערכין פרק ב' (י.) והתם
יהינן טעמא מאי שנא בחג דאמרין כל יומא ומאי שנא
בפסח דלא אמרין כל יומא. ושבלי הלקט (סי' קעז סט):
**כתב בשם מדרש הרנינו פרשת סוכה שהטעם שאין גומרין
ההלל כל ימי הפסח הוא לפי שנטבעו המצריים וכתב
(משלי כד יז) בנפול אויבך אל תשמח.**

Source 13: Yalkut Shimoni Parshat Emor

You should rejoice before the Lord your God for seven days. But regarding Pesach, you don't even find one reference to simcha...another explanation: because the Egyptians died. So, too, you find that all seven days of Succot, we recite the Hallel, but on Pesach, we only recite the Hallel on the night and day of Pesach; why?

Because, "Do not rejoice in the fall of your enemy....

ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים [כג, מ],
אבל בפסח אין אתה מוצא שכתוב בו אפילו שמחה
אחת למה. ... ד"א בשביל שמתו בו המצריים. וכן
אתה מוצא כל שבעת ימי החג אנו קורין בהן את
ההלל אבל בפסח אין אנו קורין את ההלל אלא
ביום טוב הראשון ולילו, למה משום בנפול אויבך
אל תשמח ובכשלו אל יגל לבך...

Source 14: Torah Temimah – Shemot Ch. 14

ט) מעשה ידי כנוי על מצרים דאיך שהוא הם ברואים ככל האדם. וקצת צ"ע איך
אמרו אז משה וישראל שירה וגם איך קורין אנו בשביעי של פסח פרשת השירה
אחרי דטביעת מצרים היתה באותו יום, וצ"ל כיון דהטביעה היתה בלילה נכון שלא
לאמר בלילה אבל ביום שלמחרתו שרי, ומדויק לפי' לשון הגמרא בענין זה
בסנהדרין ל"ט ב' באותה שעה בקשו מלאכי השרת לומר שירה וכו', והיינו רק
באותה שעה לבד לא הניחם הקדוש ברוך הוא, מפני שאז היתה הטביעה ממש, וכן
צ"ל בברכות ט' ב' ק"נ פרשיות אמר דוד ולא אמר הללויה עד שראה במפלתן של
רשעים והלל הוי כמו שירה כדילפינן בפסחים לענין חיוב הלל בליל ראשון של פסח
מפסוק השיר יהיה לכם כליל התקדש חג, ולכאורה קשה ג"כ איך אמר שירה
במפלתן של רשעים, והא חזינן שהקב"ה מקפיד על זה, וצ"ל ג"כ דלאו בעצם שעת
המפלה אמר כן. ולפי"ז צ"ע במש"כ מקצת פוסקים בשם מדרש הרנינו [הובא בב"י
או"ח סי' ת"צ] טעם שאין גומרים הלל בחוה"מ וביו"ט האחרון של פסח מטעם
מעשה ידי טובעים בים וכו', והלא חזינן דמשה וישראל אמרו שירה בשביעי של
פסח וגם אנו קוראים השירה באותו היום, והיינו מטעם שכתבנו שאין קפידא שלא

לומר רק בלילה, וגם מבואר במכילתא דביום שביעי של פסח אמרו גם המלאכים שירה.

ולבד זה לא ידעתי מה דחקום לאלה הפוסקים ומדרש הרנינו לטעם זה אחרי דבערכין י' ב' מפורש הטעם מה שאין גומרים ההלל בחוה"מ ובשביעי של פסח כמו בסכות, מפני שימי הפסח אינם חלוקים בקרבנותיהם כמו חג הסכות והלל שלם בא ביום קרבן מיוחד, וטעם זה יותר נכון מטעם המדרש, משום דלטעם המדרש אינו מבואר כ"כ איזה חילוק בין הלל שלם לחצי הלל, הא זה וזה שירה הוא, וצ"ע.

Source 15: Talmud Berachot 28b-29a

The Sages taught: Shimon HaPakuli arranged the eighteen blessings, already extant during the period of the Great Assembly, before Rabban Gamliel, the Nasi of the Sanhedrin, in order in Yavne. Due to prevailing circumstances, there was a need to institute a new blessing directed against the heretics. Rabban Gamliel said to the Sages: Is there any person who knows to institute the blessing of the heretics, a blessing directed against the Sadducees? Shmuel HaKatan, who was one of the most pious men of that generation, stood and instituted it. The Gemara relates: The next year, when Shmuel HaKatan served as the prayer leader, he forgot that blessing, and scrutinized it, in an attempt to remember the blessing for two or three hours

תנו רבנן: שמעון הפקולי הסדיר שמונה עשרה ברכות לפני רבן גמליאל על הסדר ביבנה. אמר להם רבן גמליאל לחכמים: כלום יש אדם שיודע לתקן ברכת המינים? עמד שמואל הקטן ותקנה, לשנה אחרת שכחה. והשקיף בה שתיים ושלש שעות

Source 16: Rabbi Abraham Isaac HaKohen Kook Ein Ayah on Berachot

The prayer which stores hatred and animosity needs to come specifically from a heart which totally pure and holy to G-d, whom has no natural hate in his heart all, and only prays to G-d to kill the wicked for the common good. But if any hate remains in his heart, ultimately it will result in unwarranted hate. Only Shmuel the small could institute such a blessing for he constantly expounded: "when your enemy falls don't rejoice" and he removed all feelings of hate even for those who hate him. When he was inspired to compose the blessing against the heretics, he only had pure feeling for the common, true good.

הברכות של כלל התפילה שהן מלאות בחסד ואהבה, כל אדם חכם הראוי למעלה רוממה כזאת ראוי הוא לערוך תפילות קבועות לגוי קדוש ועם חכם ונבון. אמנם התפילה שבתוכה אצור שנאה ומשטמה, צריכה לבא דוקא מלב שכולו טהור וקודש לד', שטבע השנאה אין בלבבו כלל, ורק מפני התכלית הכללית שחסר לצאת ע"י תקלת הרשעים המכשילים יעתר אל ד' להרוג אותם, אבל אם ישאר בלבבו איזה רגש כ"ד של שנאה טבעית, מפני ההתנגדות הטבעית שאף שהיא קודש לד' בהתחלתה, מ"מ תגבר בלב להיות ג"כ לשנאה טבעית חוץ משורת השכל. והנה עמד שמואל הקטן ותקנה, ורק הוא באמת ראוי לה, כי הוא האיש אשר דרש תמיד בנפול אויבך אל תשמח וגו', והסיר כל רגש שנאה מלבבו גם לשונאי נפשו, והוא כשיתעורר לתקן ברכה למינים, לא תמצא בה כ"א רגשי לב טהור לתכלית הטוב האמיתי הכללי.

Source 17: Maharal, Derech HaChaim on Pirkei Avot 4:19

Certainly, when wickedness is removed from the world there is joy, and that is on account of the honour of G-d, therefore one should be happy. But G-d isn't happy because in the end it is destruction and there is no happiness for anything destructive. Therefore, the greatness of this world is that the wicked can improve, and G-d doesn't want anyone's downfall. The statement in Berachot that he saw the downfall of the wicked and sang as it states may the land be rid of sinners...this relates to the downfall of the wicked in order to rid the world of wickedness, this is what David saw with divine inspiration and rejoiced about this which is certainly proper. However, if the destruction wasn't for the purpose of ridding the world of evil it's certainly improper to rejoice even upon a wicked person and it's completely prohibited.

היינו טעמא שודאי כאשר הרשעות מסתלק מן העולם יש שמחה וזה מפני כבוד הש"י ולפיכך יש לשמוח, אבל הקב"ה אינו שש מפני דסוף סוף הוא קלקלה ואין שמחה לכל דבר שהוא קלקלה, ולפיכך מעלת עולם הזה שהוא תקון לרשעים הש"י אין רוצה בשום תקלה: וכן הא דאיתא בפ"ק דברכות (י', א') ראה במפלתן של רשעי ואמר שירה שנאמר יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם וגו', ודבר זה מדבר במפלתן של רשעים לסלק הרשעות מן העולם וזה ראה דוד ברוח הקדש סלוק הרשעות ושמח על זה ודבר זה בודאי הוא טוב ויפה הוא, אבל אם לא בא האבוד בשביל זה לסלק את הרשעות הרי בודאי אין דבר זה טוב ואף שהוא לרשע ואין לשמוח ואיסור גמור הוא

Source 18: Shemot 12:15-16

טו שְׁבַעַת יָמִים, מִצּוֹת תֹּאכְלוּ--אֶךָ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, תִּשְׁבִּיתוּ שָׂאֵר מִבֵּיתְכֶם : כִּי כָל-אֶכֶל חֶמֶץ, וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל--מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן, עַד-יוֹם הַשְּׁבִיעִי .

15 Seven days shall ye eat unleavened bread; howbeit the first day ye shall put away leaven out of your houses; for whosoever eateth leavened bread from the first day until the seventh day, that soul shall be cut off from Israel.

טז וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן, מִקְרָא-קֹדֶשׁ, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם : כָּל-מְלָאכָה, לֹא-יַעֲשֶׂה בָהֶם--אֶךָ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל-נֶפֶשׁ, הוּא לְבַדּוֹ יַעֲשֶׂה לָכֶם .

16 And in the first day there shall be to you a holy convocation, and in the seventh day a holy convocation; no manner of work shall be done in them, save that which every man must eat, that only may be done by you.

Source 19: Commentary of Meshech Chochma

טז **וביום הראשון מקרא קודש, וביום השביעי מקרא קודש**. הנה בפסח מצרים, לא היה חימוצו נוהג אלא יום אחד, כן כתבו דיום טוב לא נהוג (תוספות יום טוב וצל"ח שלהי מסכת פסחים, מהרי"ט לקידושין לו, ב). ולדעתי הא דאמר להם עתה דבר של דורות, הוא להורות שלימות מצוותיו יתברך, כי כל העמים בדתותיהן הנימוסיות יעשו יום הנצחון יום מפלת אויבים לחוג חג הנצחון. לא כן בישראל, המה לא ישמחו על מפלת אויביהם, ולא יחוגו בשמחה על זה, וכמו שאמר (משלי כב, יז) "בנפול אויבך אל תשמח (ובהכשלו אל יגל לבך) פן יראה ה' ורע בעיניו, והשיב מעליו אפו". הרי דאדם המעלה אינו שמח בנפול אויבו, משום שהשמחה רע בעיני ה' - הלא הרע בעיני ה' צריך לשנאתו! ולכן לא נזכר בפסח 'חג המצות, כי בו עשה במצרים

שפטים', רק "כי הוציא ה' את בני ישראל ממצרים". אבל על מפלת האויבים אין חג ויום טוב לישראל. ולכך על נס חנוכה, אין היום מורה רק על הדלקת שמן זית, וחינוך בית ה' וטהרתו, והשגחת אלקים על עמו בית ישראל בזמן שלא היה נביא וחזה בישראל. ולכן נעשה ההדלקה על ענין בלתי מפורסם, ההדלקה שמונה ימים בהיכל, משום שהמנהיגים והשרי צבאות היו הכהנים הגדולים החשמונאים, והיתה חוששת ההשגחה שמא יאמרו 'כוחם ועוצם ידם', ובתחבולות מלחמה נצחו, הראתה להם ההשגחה אות ומופת בהיכל, אשר אינו ידוע רק לכהנים, למען ידעו כי יד אלקים עשה זאת והם מושגחים דרך נס למעלה מן הטבע.

וכן בנס פורים לא עשו יום טוב ביום שנתלה המן או ביום שהרגו בשונאיהם, כי זה אין שמחה לפני עמו ישראל. רק היום טוב הוא "בימים אשר נחו מאויביהם" (ע"פ אסתר ט כב), וכמו שהיו צריכים למנוחה, והיו נחשים על דרכם ונהרגו הנחשים, היתכן לשמוח יום שנצחו הנחשים?! כי רק השמחה על המנוחה! לכן "ויכתוב מרדכי את הדברים האלה וישלח ספרים וכו' לקיים עליהם להיות עושים וכו' בימים אשר נחו בהם" (שם שם כ), שלכן לא היה חושש ליקנאה את מעוררת עלינו בין האומות [שאנו שמחים במפלתם - רש"י]. שאין השמחה רק על המנוחה, לא על יום ההרג בשונאיהם. ועיין ירושלמי: אמר רבי חנינא: י"ג זמן מלחמה הוא! והוא מוכיח על עצמו שאין בו ניחא וכו'. ועיין ברא"ש ריש מגילה. ולכן כיון ש"החלו לעשות", אם היו מפסיקים מלעשות, היו סבורים שעשו השמחה על ההרג בשונאיהם. ובתוך אלו השנים כבר נצמחו איבים חדשים ושונאים מקרוב, ולבני ישראל חושבים מחשבות להשמידם ולכלותם מעל פני האדמה, לכן היו עושים כל ימיהם, להראות אשר שמחים על ההצלה מן הרוצה להשמידם, לא על הנקימה, וזה "אשר החלו לעשות וכו'". והנה במצרים נטבעו בים סוף ביום שביעי של פסח (רש"י שמות יד, ח), ואם היה אומר השם יתברך שיעשו בשביעי מקרא קודש, היה מדמה אדם שהשם צוה לעשות חג לשמוח במפלתם של רשעים. ובאמת הלא מצינו שלא אמרו לפניו שירה, שנאמר "ולא קרב זה אל זה", שאין הקדוש ברוך הוא שמח במפלתם של רשעים. ולכן אמר בארץ מצרים שיעשו חג בשביעי ולהורות שאין החג מסיבת מפלת מצרים בים, שצוה להם טרם שנטבעו בים ודו"ק. וכן מפרש בילקוט רמז תרנ"ד, שלכן לא כתב שמחה בפסח, ואין אומרים הלל כל שבעה משום "בנפול אויבך אל תשמח". ולמה אמר (תהלים עא, כב - כה): "גם אני אודך בכלי (נבל, אמתך אלקי אזמרה לך בכנור קדוש ישראל) תרננה שפתי כי אזמרה לך ונפשי אשר פדית" - זה בהתגלות שפתי ירננו על פדיון נפשי. "גם לשוני" - שהוא טמון בפי - "כל היום (תהגה צדקתך) כי בושו כי חפרו מבקשי רעתי", על זה אהגה במטמנים, כי מבקשי רעתי בושו וחפרו:

Source 20: Sefer Taámei Haminhagim – spilling the wine from our cups on Seder Night

ס' טעמי המנהגים

תקלה טעם שנוהגין לזרוק מעט מן הכוס באצבעו כשיגיע לדם ואש ותימרות עשן וכן כשמזכיר המכות דצ"ך עדי"ש באח"ב, זכר למה שנאמר אצבע אלהים היא, וא"כ יש לזרוק באצבעו* (חק יוסף ס"י תע"ג ס"ק ל"ד). ועוד לרמוז שעל ידי המכות היה נחסר מהם כל פעם ומתמעטין;

ובמהרי"ל כתב וז"ל, מהר"ש כשאמר דם, צפרדע כו' שוטף בכל תיבה ותיבה פעם אחת מן הכוס לחוץ. ואמר שכן נהג ראב"ה. ונראה לו הטעם דר"ל סכל אלו יצילנו ויבואו על שונאינו, דהא הכוסות להצלה לישראל:

Source 21: Seder Ba'Aruch Pt 2

ס' סדר בערוך ח"ב עמ' קעט

סימן ברכה כנגד הקללות

יח. כשם ששופכים היין של הבדלה במוצאי שבת לסימן ברכה בתחילת השבוע⁴⁴, כן שופכים היין בשעת הזכרת המכות שלקו המצרים, לסימן טוב ולרמוז שהמכות על מצרים באו, ועלינו יבואו הברכות.

Source 22: Rav Moshe Isserles (Remah) Shulchan Aruch Orach Chayim 473

וכשיגיע ללפיכך, מגביה כל אחד כוסו בידו עד שחותם גאל ישראל. הגה: ונוהגין לזרוק מעט מן הכוס (עד) כח באצבע (ד"ע) כשמגיע לדם ואש ותימרות עשן, וכן כשמזכיר המכות דצ"ך עד"ש באח"ב בכלל ובפרט, הכל (עה) כט ט"ז פעמים (מהרי"ל).

Source 23: Commentary of the Chafetz Chayim/Mishna Berura

(עד) באצבעו - נוהגין [פא] לזרוק באצבע ע"ש אצבע אלהים היא דלא כמ"ש בהגהת מנהגים לזרוק בזרת קטן: (עה) ט"ז פעמים - כנגד אותיות י"ו משמו של הקדוש ברוך הוא שהכה את פרעה:

Source 24: Meir Y. Soloveichik

Misunderstanding the Drops of Wine – Commentary Magazine, May 2019

On First Avenue in New York City, across the street from the United Nations General Assembly, sits what is known as the Isaiah Wall. Inscribed on the structure, in large, ornate letters, are the words of the Hebrew prophet who gave the wall its name: “They shall beat their swords into plowshares, and their spears into pruning hooks; nation shall not lift up sword against nation, neither shall they learn war any more.” These sentences conclude Isaiah’s prediction of the “end of days,” when all the nations of the world will recognize the God of Jacob and join Israel in serving Him in Jerusalem. The verse reflects one of the most sweeping, audacious, and universalistic beliefs in Judaism, and its presence on the Upper East Side, adorning the United Nations, cannot be seen as anything other than utterly inappropriate. For it is at the UN, more than at any other location on earth, where dictators are welcomed, tyrannical nations celebrated, and the peoples of the world gather to collectively deny the rights of the people of Israel and Israel’s historic connection to Jerusalem.

For those who recognize the incongruity of the verse’s location, the Isaiah Wall embodies an important reminder. While Judaism does indeed look forward to a time of universal peace, it also insists that this cannot come about without the defeat of evil. Jews have always looked forward to a time without war, but Jewish tradition also recognizes that at times we must give war a chance. Even as Isaiah looks forward to weaponry being rendered obsolete, the prophet Joel speaks of the exact opposite:

Proclaim ye this among the Gentiles; Prepare war, wake up the mighty men, let all the men of war draw near; let them come up: Beat your plowshares into swords and your pruning hooks into spears: let the weak say, I am strong.

Joel, as biblical scholars note, is deliberately reversing Isaiah’s words to stress that Isaiah’s vision is contingent upon his own; the wicked must be fought in order for war to cease.

This profound moral and political point lies at the heart of the structure of the Passover seder. **One of the most renowned and venerable traditions of the evening, unmentioned in the Talmud but perpetuated for centuries, is the removal of a bit of wine from one’s goblet at the mention of each of the ten plagues, the divine wrath wreaked upon Egypt. Today, most Seder participants believe that this ritual illustrates that our joy is diminished at the punishment of others. It is an explanation that is famous, ubiquitous, cited by Jews devout and secular alike.**

And it is utterly unfounded in Jewish tradition.

In fact, the point meant to be made by the removal of wine is the exact opposite of what is assumed. One of the earliest documentations of this ritual is that of the 14th-century German rabbi Jacob Moelin, known as Maharil, in his collection of Jewish traditions. We remove the wine, he writes, in order to express our prayer that God “save us from all these and they should fall on our enemies.” The drops, in other words, express our desire that the visitation of the Lord’s wrath upon Egypt should happen to others, to every evil empire on earth. Though we definitely do not delight in the death of innocents who may also have suffered during the plagues, nevertheless the notion that God punishes nations as well as individuals is part of biblical theology, and a desire to see wicked nations punished is bound up in the belief in a just and providential God. “The righteous shall rejoice when he seeth the vengeance,” the Psalms proclaim, and then the psalmist explains why: “So that a man shall say, Verily *there is* a reward for the righteous: verily he is a God that judgeth in the earth.”

As to the notion that the tradition reflects a diminishing of joy at this moment, the concept did not make its appearance in Jewish texts until half a millennium later. In an outstanding article in the journal *Hakirah*, Zvi Ron demonstrates that the earliest version of it was published in 19th-century Germany. It then made its way to the United States, where it “resonated with the sensibilities of English-speaking American Jews in particular, and was popularized through being presented as the only explanation for the custom in American Haggadot from the 1940s and on.” “This explanation,” Ron reflects, “came to be seen as more humane and understandable than the original explanation.”

The problem however, is that it is *not* more humane. We need reminders that only in the defeat of evil can innocents be saved; only when justice is done can swords finally be beaten into plowshares.

This is why the final eating of matzah at the Seder is followed by another plea for punishment: “Pour out thy wrath upon the heathen that have not known thee, and upon the kingdoms that have not called upon thy name.” This controversial sentence is also misunderstood, as it is elucidated by the verse that follows: “For they have devoured Jacob, and laid waste his dwelling place.” **The reference is not to all nations, but to those who have sought to destroy the Jewish people; it, too, is a plea for the punishment of the wicked. Also missed is the significance of the paragraphs that immediately follow—psalms of praise that are largely not about Israel at all, but about a time when the “united nations” of humanity will join in praise of God. “Praise the Lord, all the nations, adore him, all the peoples,” we read in the Haggadah, followed by another stanza universalistic in nature: *Nishmat kol chai tevarekh et shimkha*, “the soul of every living being will bless Your Name.”**

There *are* profoundly universalistic elements to the Haggadah. The first part of the Seder focuses on Israel and its enemies: “In every generation they rise up against us to destroy us, and God saves us from their hands.” Yet the Seder is concluded by emphasizing our shared humanity, looking forward to a time when war will cease and the words incised on the Isaiah Wall will be fulfilled. The genius of Judaism lies in its balance of the particular and the universal; indeed, its extraordinary nature consists in its insistence that only through particularism can the universal be appreciated, and only through justice can peace be achieved.

In 1981, Menachem Begin’s government annexed the Golan Heights, and the United Nations General Assembly responded with a sweeping condemnation of Israel. The Mayor of New York, Ed Koch, announced his intention to alter the Isaiah Wall, adding an inscription that would reflect the United Nations’ “hypocrisy, immorality, and cowardice.” Koch’s worthy goal was not achieved. Yet the unchanged, incongruous words on the wall at the UN remind us how much evil remains in the world, and why we must pray, and work, for its defeat. Only then will Isaiah’s vision of a world without weapons, and of nations united in service of God, be realized. May this eschatological event occur as soon as next year—in Jerusalem.